

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročilna lista: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban štev. 113.

14. štev.

Maribor, dne 3. februarja 1922.

Letnik XIV.

Kritika naše trgovske politike.

Iz govora poslanca K. Skulja, (Jugoslovanski klub):

Mi imamo danes pred seboj nekaj provizoričen dogovor o ureditvi vzajemnega trgovskega prometa med avstrijsko republiko in našo kraljevino. Pri nas ni bilo tiste solidne, tiste zdrave trgovske politike, ki bi bila potrebna zlasti v sedanjih težkih časih. Ba ti se je, da tudi v bodoče ostanemo pri tem, saj vidimo, da nam vlada da nes predlaga v odobrenje trgovski dogovor, ki je bil od leta 1920 pa do danes nekaj provizorium in hoče ostati tudi še za naprej provizorium. Zakaj ni vlada tekom dveh let uvidela, da je treba naši državi, kar se tiče razmerja z Nemško Avstrijo, vsekako malo bolj točne, malo bolj precizirane trgovske pogodbe, kakor je ta ta provizorium, ki urejuje samo trgovski promet med obema državama to je med avstrijsko republiko in našo državo.

Druge države, kakor sem rekel, se hitijo vezati na vse strani z različnimi trgovskimi pogodbami. Mi pa imamo tukaj samo provizorium ki naj ureja trgovski promet med obema državama.

Po mojem mnenju nas mora v večji meri zanimati avstrijska republika v gospodarskem oziru. Ako pogledamo našo trgovsko bilanco, vidimo, da stoji, kar se tiče eksporta naše države, Avstrija na prvem mestu, ker participira na celotnem eksportu naše države z 42%. Kar se tiče uvoza, stoji Nemška Avstrija na drugem mestu in participira z 21%. Četudi bi morda kdo trdil, da je Nemška Avstrija samo nekaka posredovalka med Nemčijo oziroma Čehoslovaško republiko in med nami, moramo vendar priznati, da imamo z Nemško Avstrijo veliko gospodarskih interesov skupno.

Zato je samo kritizirati, da nam naše trgovsko ministrstvo ni predložilo res boljše, bolj izdelane, bolj podrobno determinirane trgovske pogodbe, kakor je ravno ta provizorium trgovskega prometa.

Vlada bi lahko uvidela, da tudi to, kar imamo sedaj pred seboj, da se odobri, daleko, daleko ni zadostovalo tistim potrebam, ki se vsak dan kažejo med nami in Nemško Avstrijo.

Člen 2. te pogodbe oziroma tega dogovora ugotavlja medsebojno (med nami in med avstrijsko republiko), kar se tiče potnih dovoljenj. Ravno te dni je bil v Gradcu sestanek zastopnikov več držav, ki so se dogovorili, da bodo, kar se tiče potnih dovoljenj, to in ono ublažili, in opustili. Listi so poročali, da je bil tudi zastopnik naše države na tem sestanku, vendar pa pravijo, da zastopnik naše države ni pristopil temu sklepu. Zato vprašam gospoda ministra trgovine, kaj je s tem? Ali smo mi pristopili dotičnemu sklepu ali ne. Znano je, da ravno mi, kar se tiče potnih dovoljenj, preostro nastopamo, da smo znani zunaj države kot da hočemo nekako obsovestiti potovanje po naši državi. Zato bi bilo nujno potrebno, da se člen 2. ki bilor toliko izpremeni, da se akomodira tistemu postopanju in sklepu, ki so jih podvzele ostale države.

Mi na Slovenskem, zlasti v obmejnih krajih imamo, kar se tiče teh določil, zelo žalostne, težke izkušnje. Zlasti obmejni kraji na Stajerskem trpijo gospodarsko v tem oziru zelo veliko. Nemška Avstrija je ravno vsled tega, ker se ta točka dosedaj ni držala, ukinila železniški promet na progi Maribor-Spilje-Ljutomer. Ob enem s tem tranzitom je bil dogovorjen tudi takozvani dvoposestniški sistem med nami in državljani nemško-avstrijske republike onstran državne meje na Stajerskem. Ta dvoposestniški sistem je ustvaril silno težko stanje in naše državljane ob meji spravil v zelo težak položaj. Zato bi bilo nuj-

no potrebno, da se na novo revidira vse, kar se tiče dogovora dvoposestniškega sistema med nami in avstrijsko republiko na Stajerskem.

Priznati moramo, da ta dogovor glede trgovskega prometa za avstrijsko republiko daje kolikor toliko ugodnosti trgovskim in industrijskim krogom. Če država jemlje v zaščito trgovino in industrijo, je to popolnoma prav in proti temu pač nihče ne more imeti ničesar. Na vsak način je pa potrebno, da država spoštuje tudi malega človeka, obrtnika, zlasti onega, ki se peča z domačo obrtjo.

V členu 6. li opozoril na izraz: „izvanredne prilike“. Tukaj se daje vladi možnost, da lahko ukine dogovor glede dovoza in eventualno udi izvoza. Meni se zdi ta določba nevarna zaradi tega, ker je premalo determinirano, kdaj so dane tiste izvanredne prilike.

Vemo, da lahko nastopijo v državi prilike, da bo država nujno prisiljena ustaviti dovoz ali izvoz, ki je bil dovoljen pri dogovoru. Vendar je pa to preširok izraz, ker se daje prostost raznim zlorabam in zloruprebam. Lahko se zgodi to, da bi to ne ugačalo z ozirom na trgovske ali industrijske kroge, ki bodo naenkrat imeli dovolj blaga, dovolj zaloge. V tistem trenutku se lahko zgodi, da ukine uvoz, samo radi tega, da se omogoči prodaja tega blaga tem trgovskim in industrijskim krogom. V tem oziru imamo mi dosedaj v naši državi jako žalostne izkušnje in zato se tudi bojimo, da se bo ravno vsled tega preširokega pojma lahko pripetilo, da se bo dala prostost tem zlorabam in zloruprebam v veliko škodo našega ljudstva.

Rekel sem poprej, da se dani dogovor kolikor toliko jemlje v zaščito in dinstrijske in trgovske kroge. Vprašal bi pa, zakaj se ni vzelo v zaščito našega obrtnika, našega kmetovalca? V Avstriji se izdeluje marsikaj, kar mi nujno potrebujemo. Naši kmetovalci potrebujejo živinsko sol, potrebujejo umetna gnojila. Vemo, da je vse to dogovor glede trgovskega prometa. To, da, gospodje, mi čutimo potrebo, da se napravi širša trgovska pogodba in ne samo prometna pogodba, ki bo res tudi nam dejansko v gospodarskem oziru koristila ne samo s prometom, ampak tudi z importom potrebnih stvari.

Koliko imamo tam raznih potrebščin za našega kmeta? Kako težko je n. pr. danes kmetovalcu nabaviti si razno orodje. Res je, da imamo nekoliko ugodnosti kar se tiče carine, toda potem pogodbe bi se dalo še marsikaj več doseči. Saj vidimo, da znaša naš eksport v Nemško Avstrijo 42 odstotkov, med tem, ko znaša import samo 21%. Če damo bonitete avstrijski republik, moramo zahtevati za kompenzacijo ravno tako bonitete, ki odgovarjajo ne samo gotovim krogom industrije in trgovine, ampak tudi našemu malemu človeku, obrtniku, delavcu in našemu kmetu.

Ce trdim, da smo v stanju danes, četudi politične in gospodarske razmere še niso utrjene tako kot bi bilo potrebno, to pogodbo razširiti in dobiti še marsikaj dobrega za našo državo, naj mi bo potem dovoljeno omeniti še eno zadevo. V naši državi imamo monopol za tisto živlensko potrebščino, ki je neobhodno potrebna še tako preprostemu, še tako malemu človeku, to

je sol. Naša monopolna uprava dobiva sedaj sol iz Francoske in kakor se poroča z druge strani tudi iz Alžirije. Ta sol pride, če vzamemo vsake prevozne stroške itd., k nam silno draga. Koliko boljše bi bilo, da bi se nabavljala ta živlenska potrebščina v Nemški Avstriji ki nam je čisto bližju. Koliko manj bi stala vožnja, koliko cenejše bi prišlo to živilo za posameznika. Ze danes imamo priliko opazovati, da dobivajo naše zadruge iz Nemške Avstrije veliko cenejše ponudbe za dobavo soli nego jim jo daje naša monopolna uprava. Gospodje, če bi se v tem oziru nekoliko reguliralo, potem bi se že pri enem kilogramu profitiralo 3 do 4 krone. Koliko bi po tem prišlo profita v letno bilanco na korist malega človeka! Brez soli nobeden človek ne more živeti.

Mi vidimo, da ravno v sedanjem času silno naraščajo cene tistim potrebščinam, ki jih rabi vsak človek, tako, da nas mora vsakega naša bodočnost navdajati s skrbjo. Treba je, da tudi mi gledamo na to, da se v trgovskem in gospodarskem oziru vezemo tudi z drugimi državami. Toda predno gremo na to pot, gospodje, moramo urediti svoje lastne zadeve, svoje lastne razmere doma. Aparat naše trgovine je naš saobračaj. Koliko se je že povdarjalo, kako so naše prometne razmere težke in nezadostne. Kako težko nam je, če n. pr. beremo tukaj v beograjskem časopisu, da pride iz Vojvodine velikokrat po 5 ali po 6 po polnoma onemoglih in napol zmrznelih potnikov, ki jih morajo prenesti v bolnico. To straši tudi druge države, kar se tiče trgovskih zvez z nami. Zato moramo v prvi vrsti urediti doma vse, kar se tiče prometnih zvez.

Bodi mi dovoljeno, da izgovorim par besed tudi o naši carini. Priznati moramo vsi, četudi se to od te ali druge strani dementira, da z našimi carinarnicami daleko, daleko nismo še v redu. To je tudi ena zadeva med nami in nemško-avstrijsko republiko. Na Stajerskem n. pr. se dogajajo slučajji, da morajo posestniki, ki imajo na drugi strani državne meje svoja posestva n. pr. vinograde, plačati carino od svojega lastnega vina, če hočejo, da ga pripeljejo na svoj dom v naši državi. S tem se mi v zunanjem svetu obsovestujemo in odbijamo od sebe druge države, da se bojijo stopiti z nami v trgovske zveze.

V drugem oziru pa moramo gledati ne samo da popravimo, kar je potrebno glede prometnih zvez, ampak moramo gledati da se v prometnem oziru dvignemo in napredujemo. Pri tej priliki pripominjam, da je nujno potrebno, da zlasti Slovenija dobi železniško zvezo z našim Jadranom, z našim morjem. V Sloveniji opazamo, kako zlasti naše glavno mesto Ljubljana v trgovskem oziru naravnost propada, da bo postala res, če se razmere ne zboljšajo, nič drugega kot dolga vas. Nujno potrebno je, da mislimo na to, ko smo že po naravi tako blizu morskega pristanišča, da se tudi v prometnem oziru vezemo. Potem, bodimo uverjeni, da bodo druge države ne samo sprejele naših trgovskih zvez, ampak jih z nami naravnost iskale. Dvigniti se moramo iz teh formalitet, gledati moramo, da pridemo ven iz teh groznih političnih in gospodarskih domačih razmer, ker nas bo to priporočilo tudi na zunaj.

mostojni zbranih nad 1 milijon volilnega sklada, h kateremu so prav gotovo prispevali za samostojno izdajstvo slovenske avtonomije vsi davkoplačevalci. Ta 1 milijonski volilni sklad bo narasel do volitev do dveh, treh in še več milijonov. S to denarno zavo bo se samostojni agitatorji tik pred volitvami ne mislijo tolikanj lotiti posestnikov, ki so videli in se uverili o slabostjem koritarstvu, ampak viničarjev in kmetiskodelavskih slojev, ki rabijo denar in se ga bo lahko zaslužilo brez napora z izpustom volilne kroglice v samostojno skrinjico.

Samostojni zapeljivi poznajo revnejše kmetске sloje, da so omahljivi kot trstika ter podkupljivi za kozarec vina, kaj še le z denarjem.

Prihodnjo volilno orožje samostojnih političnih mešetarjev bo denar — ki je sveta vladar.

Denarno in podkupovalno volilno geslo Samostojne si moramo dobro zapomniti in nanj opozarjati naše bedi in pomanjkanju izpostavljene sloje po deželi.

Samostojni farbarji so prodali v Beogradu kmetске koristi in pravice, bodo tudi delavske, a kaj jim mar — samo da se zopet vrinejo za nekaj let do vladnih korit, pa če tudi potom — kupljenih glasov revnejših slojev.

Naše revnejše podeželske ljudi bo treba vnaprej pripraviti na denarno slabostjono bombo, ki bi naj Samostojni v zadnjih trenutkih priborila in otela vsaj nekaj poslanskih korit.

V znamenju denarja, to je politično geslo, vredno samo stranke, ki še danes obstoji iz samih ljudskih pijavk in političnih koritarjev.

Za pravično in zakonito postopanje z rekruti.

Naš Jugoslovanski klub je nastopal vedno v narodni skupščini kakor prvi in najbolj neustrašeno za oblažitev militarizma. Ko se je pokazala neporeba zadnje mobilizacije, so stopili naši poslanci kot prvi do vojnega ministra in ministrskega predsednika z odločno zahtevo, da se po odstranitvi Karlove atere demobilizira in vrne ljudstvo odvzeto živino in vozila.

Radi boja našega kluba za ublažitev in zmanjšanje militarizma v naši kraljevini, so dobili naši slovenski fantje zaupanje do naših poslancev, ki edini kažejo srce in smisel za od pomoč proti nerednosim, ki se dogajajo v naši vojni upravi. Jugoslovanski klub je doslej podvzel kot prvi in edini vse korake, da se odstrani ali vsaj olajša položaj našega vojaštva, ki služi v južni Srbiji in ob albanski meji. Tudi komaj vpoklicani novi slovenski rekruti se obračajo v pismih do naših poslancev, naj se zavzamejo za nje baš sedaj, ko so morali v ostri zimi v vojaško službo.

V imenu Jugoslovanskega kluba je stavil poslanec Sušnik na vojnega ministra sledečo interpelacijo:

Slovenski rekruti, ki so morali letos za Božič k vojakom, so se vozili cel teden v nezakurjenih vagonih, tako, da so se mnogi prehladili in zboleli. Ko so prispeli na določena mesta v vojašnico, so morali biti tri tedne v civilni obleki, ležati na golih tleh in v nezakurjenih sobah. V vojašnicah pa vlada velikanska nesnaga, tako da so vojaki že polni ušj. Spati morajo po dva ali celo po trije na eni postelji. Obleka in obutev je nezadostna. Ker morajo biti vojaki v hudi zimi po ves oan na mrazu, so vsi v nevarnosti, da ozebejo in zbolijo. Pritožujejo se, da se z njimi slabo ravna, da jih celo pretepa, o brez vzroka, da jih žali, o in preklinjajo z najgršimi kletvami, dalje da je hrana neprimerna in slaba, tako da jih je že mnogo bolnih. Ko je bil katoliški Božič, niso smeli praznovati; niti v cerkev jih niso pustili.

Take in enake pritožbe mi prihajajo iz raznih krajev Srbije, iz Mosta-

Z denarjem.

Vse politične stranke so že začele misliti in se oboroževati na prihodnje volitve. Celo Samostojna že gleda pri vsem svojem izdajstvu slovenskih pravice in koristi v prihodnji volilni mejež. Samostojni voditelji dobro vedo, kako je razpoloženje napram slabosti ni politiki med kmetiskim narodom. In znano jim je tudi, da ni Samostojna pozidana ne na gospodarskem temel-

ju, ne na kulturnem, ampak, da je zrasla na peščenem fundametu demagogije in povojnega občnega nezadovolja. Samostojni Gubci ne bodo po izpovedi blebetavega Drofeniga nastopili pri prihodnjih volitvah z gospodarsko kulturnim programom, ampak z orožjem, ki je edinole vredno slabostjoni koritarjev — z denarjem! Č. Drofenig nam razglaša, da imajo sa-

ra in od 40. pešpolka. Zato vprašam g. ministra:

1. Kaj hoče ukreniti, da se bo s slovenskimi vojniki postopalo pravično in po zakonu?

2. Ali hoče g. minister takoj odrediti strogo preiskavo in odpraviti vse te nedostatkne?

O p o m b a: Cenzorjem, ki čitajo samo policajdemokratska glasila, javljamo, da je to interpelacijo objavil „Slovenec“ št. 26.

Pred zastojem našega prometa.

Kadarkoli so listi opozarjali na neznosno mizerijo, v katerih tičijo naše državne železnice, po zaslugah ne-sposobnih oblasti, smo v Sloveniji z nekakim zadovoljstvom potrkal na prsa, češ, pri nas, kjer imamo Južno železnico, službujejo vestni slovenski železničarji, pri nas vlada vzoren red.

Danes pa temu ni več tako. Dames se razkroja vse tisto, kar je še nedavno proslavljalo slovenskega železničarja: njegova požrtvovalnost, vestnost, bojažljivost proti korupciji, predvsem pa je začela pešati njegova nezlomljiva vera v besede današnjih oblastnikov. Dolgo časa je slovenski železničar veroval pomirljivim izjavam prometnega ministra, dolgo časa je upal, da bo vlada upravljal njegov bedni položaj in storila vse, da vzdrži železnice, te gospodarske žile države telesa, pred končno katastrofo. Bilo je zastoj. Kaj je vlad za gospodarski navzdol države!? Vsa duševna revščina sedanjega prometnega ministra se zrcali iz njegovih besed: „E, pa mogli biste dobiti novac za odelo i obučo, a pravilnik o kroju još nije svršen. Sve treba, da ide redovno, gospodo, inace ja ne mogu, da tražim kredita.“ Torej zopet tista stara pesem: Ima vremena! Cakaj, dokler ne pogineš od glada, poleg tega pa v ostri zimi opravlja službo v o-glodani, poletni obleki...

Na južni železnici se je, kakor na ostalih železnicah, pojavila nepopisna nezadovoljnost. Železničarji so v upanju na izplačilo trinajstmesecne plače in sprčo naraščajoče draginje pričeli gospodariti z nevarnimi predumi. Mesec za mesecem so reveži globlje težili v dolgove in prišlo je že tako daleč, da dobi tak trpin pri postajni blagajni vsled tolikih odbitkov tako malenkostno vsoto, da mu jedva zadostuje za najnujnejše življenske potrebsčine... In tu ni nobene razlike med nadrevidentom in pomožnim delavcem! Železničar je danes uboga para, ki se pogreza v bedi in siromaštvu in še vedno upa, da bodo na odločilnih mestih spregledali.

Ministrstvo za promet noče priznati nujno potrebnih prispevkov. Na področju južne železnice odpovedujejo redne tovarne vlake, ker manjka pri vsaki skupini vlakospremnega osebja že po en človek, ki je vsled bolezni ali pomanjkanja omagal... Valovi draginje butajo ob gospodinjstva železničarjev in večina teh izpostavljenih ljudi se s strahom in skrbjo udaja temnim razmotiranjem. Kaj, za Boga naj stori družinski oče, ako mu izplača blagajnik po vseh odbitkih okoli 2500 K. Ta denar ne zadostuje za mesečno oskrbo četveroglavne družine!

Znaki razkroja so že tu: bolniška kronika beleži dan za dnevom več „maroderjev“. Strajk in pasivna rezistenca sta nepotrebna, kajti vsled mnogostevilnih slučajev prave in simulirane obolevosti mora priti brez-pogojno do končnega zastaja južne železnice. Najbolj idilično pa je dejstvo, da si je obratno ravnateljstvo v posebni okrožnici prav po pilotovsko umilo nedolžne roke in namignilo: Delajte, v kolikor vam dopušča vaše fizične zmožnosti!... Delaj, če moreš, če pa ne moreš, pa pusti!

In ravno v tem grmu tičja zajec! S tem je vlada po ovinkih ponovila svoje reakcionarno mišljenje o eminentni važnosti neoviranega prometa. Slika, ki jo nudi stanje naše južne železnice, je nadvse žalostna. Sedaj je napočil čas, ko bo vestni uradnik v pomanjkanju zapadel korupciji, delavec pa v skrajni sili tatvini, zločinu. Kje so tiste nevidne sile, ki uničijo jejo v naši mili Sloveniji tisto, kar je bilo naš ponos: naš vzoren promet?!

Zganite se, merodajni čimtelji, tako

vam kliče „protidržaven“ železničar ob 12. uri, in ne vlivajte olja v ogenj. Dovolj je desorganizacije na državnih železnicah; ne pustite, da nam razkroji naš slovenski promet!

Železničar.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Pogodba (trgovinska z Nemčijo) je bila v razpravi nar. skupščine dne 31. januarja. V imenu Jugoslovanskega kluba je podal poslanec Brodar posebno izjavo. Na to so govorili zastopnik zemljoradnikov Lazič, soc. demokratov Divac, narodni socialist Brändtner in Stojan Prodič, ki je krepko zavrnil napad Divaca, ki je trdil, da je bila Protičeva vlada kri-va, da se ni trgovinska pogodba z Nemčijo sklenila že poprej. Prodič ugotavlja, da so ravno socialni demokratje, ko so bili 1919-20 v vladi, preprečili redno delo vlade in parlamenta. Trgovinska pogodba se je sprejela z 158 proti 13 glasov. Tudi soc. demokratje so glasovali za vlado.

Seja narodne skupščine z dne 1. februarja je bila posvečena odgovoru ministrov na razna vprašanja posameznih poslancev. Po teh odgovorih je še le prešel parlament na volitev pododbora za proučevanje zakonskega predloga dr. Korošca o ukinjenju zakona o zaščiti države. V odbor je bilo izvoljenih 8 članov in 8 namestnikov. Od našega kluba je v odboru dr. Gosar.

S Puceljavo atero o oddaji ribolova na Ohrschem jezeru se peča zakonodajni odbor. Prišli so z debato tako daleč, da so se začeli med seboj pripraviti: ali je že zakonodajni odbor sploh kompetenten, da uniči ribolovne koncesije, katere je izdal Pucelj posameznim družbam (bankam).

REKA

Treftja seja reške konstituante je bila zelo burna. Predsednik Reke Zanella je zahteval od skupščine najem posojila od Italije v znesku 350 milijonov. Nacionalistična manjšina je Zanella v govoru ovirala. Ko se je vozil pred sednik iz zbornice, je vrgel neznan zločinec proti njegovemu avtomobilu bombo, ki je predsednika neznatno ranila.

RUMUNIJA.

Po vesteh iz Bukarešte se boji in bolj opažagrupiranje strank v ostro fronto proti Bratianovi vladi. Neodvisni listi smatrajo to vlado za protiusustavno, ter obtožujejo tudi krono ki je dopustila tako vlado. Odpor proti kroni in vladi se je pokazal zlasti pri krstu prince Mihajla. Voditelji strank in bivši ministri se razven Ta-ke Jonescu kraljevemu vabilu, da prisostvujejo, niso odzvali.

ANGLEŠKA.

K nesoglasju med Anglijo in Francijo, ki se je gibal doslej v načelnih mejah političnih naklepov in metod, so se pridružila še nesoglasja v orientalskem vprašanju. Anglija ne če priznati francoskega predloga o mejah v Traciji in tudi glede Smirne bo težko prišlo do sporazuma. Lloyd George uvideva radi tega, da bo potrebno preložiti konferenco v Genevi. Pravi, da dokler se Anglija in Francija v vsem ne strinjata, je še manj pričakovati, da bi hoteli na tej konferenci tudi Amerikanci sodelovati. V Angliji so začeli tudi z razorožitvijo, to pa na ta način, da omejujejo obrat v municijskih tovarnah in arzenalih in da se delavci — odpusčajo. Vse kar počenja neiskrena politika, povečuje tudi socialno bedo.

RUSIJA.

Nansen pošilja Zvezi narodov o gladujoči Rusiji grozna poročila o uživanju mrtvih trupel od strani gladujočih. Nansen navaja konkretne slučaje, kje in kdo uživa človeško meso. Prebivalstvo nekaterih gubernij je že tako izstradano, da ne more niti vsled oslabelosti po živila, katero jej pošilja pomožna akcija.

Iz vladnega gospodarstva.

Beograd, 31. jan. 1922.

Včeraj in danes je zboroval finančni odbor po raznih sekcijah. Važna so

bila „razkritja“ o raznih panogah našega državnega gospodarstva.

Carinarnice. Dosedaj še glavna carinarnica nima niti svojega pravilnika. Sedaj so površno zimali nek pravilnik, ki pa je tako površen, da bi se najbolj nekultivirani narodi sramovali takega nazadnjaškega skrupala. Med drugim je v novem pravilniku paragraf, ki določa:

„Od carinikov zaplenjeno blago, katero se pri licitaciji ne more prodati po originalni (!?) ceni, se sme sežgati.“ Proti tej konzervativni določbi je nastal med našimi poslanci v odseku odpor, podoben viharju. V imenu Jugoslovanskega kluba je posl. Josip Klekl postavil predlog: „Od carinikov zaplenjeno blago, katero se pri licitaciji ne more prodati za nabavno ceno, se naj razdeli med uboge sloje oziroma uporabi v dobrodelne namene.“ Predlog poslanca Klekla je bil eno glasno sprejet. Le referent glavne carinarnice se ni mogel vživeti v misel, da bi se zaplenjeno blago ne bi smelo „sežgati“. Takih nazorov so v dobi sedanje draginje in revščine na Balkanu!

Pogranične trupe (Wranglovec) so stale našo državo v letu 1921 180 milijonov dinarjev (720 milijonov kron). Kako vršijo te trupe finančno kontrolo ob državni meji, je znano. Poslanec našega kluba g. Klekl je postavil predlog, da se naj pogranične trupe opuste. Finančna kontrola se naj izroči zopet domačim finančnim strazam, v katerih so ljudje, ki razumejo jezik in običaje ljudstva. Poleg tega pa država prihrani letno 70 milijonov dinarjev. Do kruha pa pridejo domači sinovi, invalidi itd. Odsek je sprejel Kleklov predlog. Seveda še pride zadeva pred plenum, ki bo končno veljavno odločil v tej zadevi.

Predvojni dolgovi Srbije znašajo 850 milijonov frankov (1 frank okoli 17—18 K). Od te svote plačujemo 7% obresti. Ameriki dolguje Srbija 25 milijonov dolarjev (1 dolar danes okoli 280 K). za ta dolg bi morala Srbija plačati nič manj nego 102 milijona dinarjev letnih obresti. A plačala že nad 3 leta ni ne ficka. Severna Amerika sedaj sili našo državo, da mora vsaj priznati ta dolg, da se obresti pripišejo h kapitalu. Tako se pogreza-amo vedno globlje v dolgove.

Provizije Narodni banki in sindikatu bank. Ko se je sklenilo najeti nozranje posojilo za gradnjo potrebnih železnic (med drugimi tudi prekmurske in ljubomerske proga), se je sklenilo z Narodno banko pogodba, da dobi Narodna banka 20 milijonov dinarjev provizije. Posojila se je podpisalo 500 milijonov dinarjev. Vplačalo (realiziralo) se je od te podpisane svote 338 milijonov dinarjev. Vsa svota se je izročila sindikatu bank, da jo izplačujejo za investicije. Sedaj pa čutite! Država mora plačati posojilodajalcem 7%, a sindikatu bank je država dala ta denar na razpolago za 3%! Poleg tega pa še dobi sindikat zopet 1% provizije, tako, da dobi država od sindikata samo 2%. Ker mora država plačati 7%, zgubi 4% od svote 338 milijonov dinarjev. Izračunajmo in dobili bomo velikansko izgubo. Če pristejemo še temeljne provizije 20 milijonov dinarjev, imamo ogromno izgubo pri tem posojilu. Strokovnjak je izračunal, da stane državno blagajno nozranje investicijsko posojilo malo računano 25%. Finančno ministrstvo pa je poleg tega še dovolilo sindikatu, da sme celo posojilo 500 milijonov dinarjev še lombardirati na stroške države. Tako gospodari finančni minister demokrat dr. Kumanudi.

Delegacije po pokrajinah hoče Kumanudi ukiniti. Dosedaj smo imeli Slovenci in Hrvati še vsaj nekoliko avtonomije v tem, da je obstajala v Ljubljani za slovenske pokrajine eks pozitura finančnega ministrstva, ali takozvana delegacija financ. Ravnotako v Zagrebu. Z izgovorom „šparanja“ hoče Kumanudi to malo avtonomije kar nam je je še ostalo, odvzeti in vse to centralizirati v Beogradu. Delegacija financ v Ljubljani sicer Slovence ni storila bogzna kaj a v gotovih finančnih vprašanjih je Ljubljana vendar lahko reševala to, kar bi odslej naj reševal daljni Beograd. Naši člani odseka so se protivilni ukinjenju delegacije v Ljubljani.

480 milijonov K ali 120 milijonov dinarjev za apanažo, nabavo in poto-

vanja kralja. Ministrski svet je dne 20. januarja sklenil, soglasno, da se določi Nj. Veličanstvu kralju letna apanaža 18 milijonov dinarjev in šest milijonov v frankih. Če računamo en frank danes po 17 K, znaša cela apanaža 120 milijonov dinarjev ali 480 milijonov kron.

Tuje družbe se bogatijo od naših naravnih zakladov. Ministrski svet je dne 29. januarja nadalje sklenil, da se izroči eksploatacija enega največjega petrolejskega vrelca v naši državi americkemu petrolejskemu trustu „Standard Oil Company“. O višini pajemnine pa ministrski svet previdno molči. Za vse to je v ministrskem svetu glasoval vodja slovenskih samostojnežev Ivan Pucelj!

Zlati aži je finančni minister dvignil na 6 din. t. j. za 1 zlati dinar moramo plačati 6 papirnatih.

Dolg naše države Franciji. Dosedaj je naša država plačevala Francoskim bankam letno 50 milijonov dinarjev. Ker je padla naša valuta, moramo plačati leta 1922 150 milijonov dinarjev. Tako so poročali zastopniki finančnega ministra v seji finančne sekcije v narodni skupščini.

To je samo nekaj cvetk iz beograjskega vladnega vrta. Vlada pritiska na kmete in obrtnike z vedno večjimi in neznosnimi bremenji, uradnike in železničarje pita s samimi obljubami, delavcem dela draginjo. In vendar se še najdejo posebno po mesih ljudje: obrtniki in uradniki, ki delajo štalažo demokratski stranki (JDS), ki tako na debelo razmetuje krvavo prišlužen denar davkoplačevalcev.

Lep uspeh poslancev SLS.

V imenu poslancev Jugoslovanskega kluba je poslanec dr. J. Hohnjec v soboto, dne 28. januarja, interveniral nujno pri finančnem ministru dr. Kumanudiju, da naj podaljša rok za vlaganje napovedi za dohodnino do dne 28. februarja t. l., torej za celi mesec.

Dne 30. januarja dopoldne je dobil dr. Hohnjec od ministrstva ta odgovor: „Br. 3601. 29. 1. 22. Gospodinu dr. Josipu Hohnjecu, narodnemu poslaniku, Beograd. Čast je ovoj direkciji (fin. min.) obvestiti Vas, da smo po naredbenju gospoda ministra finansija danas depešom naredili delegaciji u Ljubljani, da produži rok za predavanje prijave sa dohodarinu i pridobninu do konca februara tekoće godine. S odličnim poštovanjem. Načelnik: Podpis.“

Opozarjamo naše ljudi, ki se do sedaj niso vložili napovedi, a so po svojih dohodkih podvrženi plačevanju dohodnine, da si takoj pri Tajništvu Kmetijske zveze v Mariboru naročijo tiskovine za napoved (1 komad 2 K), in da te napovedi pošljejo najpozneje do konca februarja pristojni davčni oblasti. Sporočam to našim ljudem, da vidijo, da so poslanci SLS vedno na svojem mestu za brambo pravice našega ljudstva.

Prometna kriza.

Prometni polom. Najhujše bo v južni Srbiji. Šef železniške postaje v Nišu je že javil te dni beograjski železniški direkcciji, da so vse zaloge premoga izčrpane in da mora radi tega ves tovarni in tudi redni osebni promet ustaviti. Samo na srbskih progah tiči nad 3000 vagonov, polnih raznovrstnega blaga. — O prometnem polomu se piše na dolgo in široko, beograjski listi so dobili hvaležno snov in sedaj dajejo svoje visoke in pokroviteljske nasvete. „Novosti“ so ubrale vendar najkrajšo pot. Pišejo, da bi bilo potrebno, da se vlada in skupščina zaveda, kako nesposobni in ne-močni smo v pogledu prometa. Zunanaj naj se išče pomoč. Vlada in skupščina naj pokliče Amerikance in Francoze, da uredijo naše železnice. Naj se jim dajo koncesije za eksploatacijo pod ugodnimi okolnostmi in oni bodo vse prav lahko uredili v svojo in našo korist. — Razven Amerikancev, Francozov in Angležev prihajajo pri tem navetu tudi Čehi v poštev. Clankar pravi, da so edini od slovanskih narodov ki imajo smisel za organizacijo in vztrajnost pri delu. — Tujcem se torej ponujajo železnice z eksploatacijo cele države vred, na strahovito izkoriščanje delovnih stoejv doma in pa-

na to, da bi bilo treba dati delavstvu pri železnicah življensko mogočnost, pa od teh svetovalcev nobeden ne misli, kaj se le svetuje.

Premogovna katastrofa nam grozi. Celo srbski šefi posameznih železniških postaj so začeli javljati v Beogradu, da bodo državne železnice v južni Srbiji prenehale s prometom vsled pomaganja premoga. V niškem okolišu je n. pr. 3000 tovornih vagonov, ki ne morejo naprej radi pomaganja premoga. Načelnik železniške postaje v Nišu naravnost javlja, da bo polom v upravi državnih železnica, ker se na najvišjih mestih ne ganejo, da bi sploh kaj storili, da preprečijo našo prometno katastrofo. S samimi prerekanji in posvetovanji našega zavoženega železniškega vprašanja pač ne bodo rešili in oteli prometa iz objema — propada.

Kam čemo z vinom? Tako vprašuje dalmatinski dopisnik v „Slobodni Tribuni“ št. 97. Dalmacija bi morala tega leta izvoziti 500.000 hl vina, kar predstavlja po povprečnih današnjih cenah vrednost od 700 milijonov kron. Izvoziti bi morala, da se od tega preživi, pa ni trgovine, nič se ne gane. Kar se je doslej izvozilo čez Bakar in Metković v notranjost države, ni vredno ne imena, ne računa. V Avstriji je odšlo samo nekaj stotin hektolitrov, dalje pa ne gre z izvozom in ne gre. Avstrija je začela nabavljati grška vina, Grčija zna urediti izvoz v razne države, no, saj sta se tudi že v našo državo pritihovala dva vagona grškega vina. Za Nemčijo in Češko se iz Dalmacije ni skoraj nič izvozilo — Res, žalostna bodočnost! Dalmacija bo ostala pri svojem vinu, pa brez vsega drugega, najpotrebnejšega, če bo našo slabo trgovsko politiko — spremljal še polom v prometu, ki je započel že na vseh progah. Ze danes vagoni odhajajo, pa ne prihajajo. Iz Dalmacije se že sedaj slišijo obupni glasovi pred bodočnostjo lakote in bede. Pred več meseci je bilo naroceno žito in druga prehrana v Hrvatski, vagoni se ob 1. novembru zapustili Oslje, prispeli pa niso še do danes in dognali se ne more, kje so zaostali in kje natočenjen živčeh propada. Ce bo imel minister za promet samo toliko smisla kot doslej, za delavstvo pa same grožnje zaščitnega zakona, tudi to ne bo hasnilo, če se streznijo naši trgovski politiki — prepozno bo, ker to promet tedaj že na tleh. Dokler je bil še promet kolikor toliko v redu, ni bilo izvoznega dovoljenja in trgovskih dogovorov s sosedi, sedaj ko te ven — dar enkrat dobimo, bo pa železniški promet tako razbit, da pridemo zopet na starodavna sredstva: osle in mule.

Beleške.

Protekcija. Neke črnogorsko glasilo poroča, da ima neki Vuko Mitrović, ker je bratranec demokratskega prvaka in poslanca Andrije Radovića, brezplačno letno vozno karto I. razreda za celo Jugoslavijo in še s posebnim pristavkom, da lahko s seboj vozi brezplačno tudi 30 kg prtljage. To

bo menda radi kake trgovine na drobno. — Z voznimi kartami za novinarje se postopa in štedi, kot da zavisi od ene več ali manje — neko državno vprašanje, sorodniki raznih veljakov pa pridejo z največjo lahkoto do prostih vožnje in še do drugih ugodnosti. Protekcija se je res hudo razpasla.

Kako se to vjema? Kakor znano, so radikali in demokrati na lovu za Nemci in Madžari, da z njimi povečajo svojo stranko. Izgleda, da imajo radikali več sreče, vsaj hvalijo in ponajšajo se s tem. Tako piše radikalni časnik „Zastava“, da je bilo v zadnjem času v Vojvodini več zborovanj in da so se zdaj Nemci, zdaj spet Madžari polnoštevilno navduševali in priglašali za radikalno stranko. Dopisnik še prizna, da so Srbi imeli že pred vojno dovolj vezi z Madžari in da so se zatekali v Pešto v boju proti Dunaju. Po teh zvezah naj bi Madžari nikamor drugam ne spadali, kakor ravno v radikalno stranko. Tako od ene, od druge strani pa zopet poroča list „Pravda“, da se med ogrskim prebivalstvom Vojvodine močno širi protidržavna, madžarofilna propaganda, z raznimi sredstvi in hujškanjem podprta od one strani meje. List priporoča „močno roko“ proti madžarskemu življu v Vojvodini. — In sedaj, komu naj človek verjame, ali enemu, ali pa drugemu radikalu? Eden ima že vse Madžare v okrilju svoje državotvorne stranke, drugi jih pa hoče pestiti z „močno roko.“

Ministri ne odgovarjajo na interpelacije. Pod prejšnjim in sedanjim kabinetom staroste Pašića se je razpasla med našimi ministri taka malomarnost in brezbriznost da sploh niti ne odgovarjajo ne na interpelacije poslancev. Ta nečedna razvada se je že tako razpasla med ministri, da je začela predsedati celo demokratskim poslancom. Poslanec in polkovnik Milan Pribičević je vprašal predsednika zbornice kaj misli ukreniti, da se prepreči v bodoče postopanje ministrov, ki ne odgovarjajo na interpelacije. — Hvalevreden korak od strani demokracije, pa nas sili k konstataciji, da je naivni senuh in brezbriznik v odgovorjanih na stavljeni mu interpelacije ravno Milanov cenjeni bratec g. ministar Svetozar Pribičević. O njem je znano, da pod prejšnjim Pašićevim kabinetom ni odgovoril niti na eno od Jugoslovanskega kluba mu poslano interpelacije. Dvomimo, da bi pokazal zbornični predsednik demokrat Ribar toliko vpliva, da bi odpravil brezbriznost in malomarnost pred vsem pri ministrih demokratskega kalibra.

Naši delegati za konferenco v Genèvi. Beograjska „Tribuna“ že ve povedati, po dobrih obvestilih seveda, katerih ji nikdar ne manjka, ker je najbližji organ radikalov, ki so si prilaščili našo zunanjo politiko, da so določeni za delegate genovske konference gg. Ninčić, Spalajković, Tjeda Popović in pa Milutin Jovanović. — Seveda, kakor nalašč, ali drugače niti biti ne more, današnji oblastniki ne morejo in ne znajo dati državi drugih zastopnikov. — Na to konferenco pride tudi Rusija in nas bo zastopal Spa-

lajković, ki je duševni oče in vodja naše protiruske, zelo ostudne politike. Kakor čujemo, se je povodom te konference, naše ministristvo socialne politike obrnilo do zunanjega ministra, naj uredi, da se naši delegati domeni z ruskimi glede vrnitve naših dežavljanih, ki se nahajajo v sovjetski Rusiji. — Spalajković naj to izposluje on se naj domeni z Leninom, Čičerinom, Krasinom, ko ga vsi in ves kulturni svet poznajo kot človeka, ki se v svojem zagrizenem sovraštvu do Rusije, ki ga je poglala iz carskega dvora, toliko in toliko krat razgali do ostudnosti. Gospodje, ne smesite se!

Dnevne novice.

Glede novega papeža ugiba časopisje marsikaj. Italijanski časopisje je mnenja, da bodo zahtevali italijanski kardinali od novega papeža nadaljevanje mirovne politike Benedikta XV. Francoski kardinali se bodo baje postavili na stališče, da treba do papeže izpolniti mirovne pogodbe. Pri razmerju med francoskimi in italijanskimi kardinali pa upajo Nemci, da bode prodrl pri volitvi nemški politiki simpatičen papež.

Zalno bogoslužje za sv. Očetom v Beogradu. Naš poročevalec nam piše iz Beograda: V soboto, 28. januarja ob 11. uri se je vršila v katoliški kapeli slovesna žalna sv. maša za papeža Benedikta. Sv. daritev je služil ob obilni asistenci zagrebski biskup dr. Ante Bauer. Cerkvica je bila oblečena v črne preproge. Zalno božje službe se je udeležil sam kralj Aleksander s spremstvom, ministrski predsednik Pašić z ministri, generaliteta, predsednik narodne skupščine dr. Ribar s poslanci, Jugoslovanski klub z načelnikom dr. Korošcem, diplomatski zbor, papežev nuncij in drugi zastopniki. Na koru je nastopil katoliški pevski zbor iz Zemuna. Pred kapelico na ulici je čakalo vse polno avtomobilov in kočij na udeležence. Japonski poslanik je položil na katalfak dragocen venec. Mi, ki smo vajeni v Sloveniji na cerkvene slovesnosti, se nam je milo storilo, ko smo slišali slovesne molitve katoliškega bogoslužja. Če greš v pravoslavne cerkve, so iste prazne. Vidi se, da med pravoslavni mi brati izginja vera. Saj še celo na največji srbski praznik, na dan sv. Save, 27. t. m. ni bilo v pravoslavnih cerkvah drugih vernikov, nego par starih ženic, ki so prižigale svečke na velikih svečnikih v sredi svetišča. Če si daleč od katoliške Slovenije, te nekaj pri sreč prime, če vidiš vse to, Slovenci, bodimo ponosni, da smo katoličani!

Nemška stranka v Jugoslaviji. — Jugoslovanski Nemci so izdali proglas, v katerem pozivajo nemstvo na še kraljevino na ustanovitve nemške politične stranke. Ta nova stranka hoče ujediniti vse naše Nemce, in bo stala na strogo monarhističnem stališču ter delovala za zunanji in notranji procvet države. Zahtevala pa bo tudi za Nemce isto pravo, kot ga uživajo drugi državljani. Pred vsem bodo sta-

vili vojvodinski Nemci zahtevo, da se tudi nje upošteva pri agrarni reformi, pri srednjih ter ljudskih šolah. Naši Nemci bodo tudi zahtevali, da se občuje z njimi ob občinskega urada. In ministrstva v njihovem materinem jeziku. Stranka hoče ostro protestirati, ker se je Nemcem odvzelo v treh letih našega ujedinjenja marsikatero državljansko pravo. V gospodarskem oziru bodo pa zastopali jugoslovanski Nemci popolnoma stališče svobodne trgovine.

Mednarodni invalidski kongres se bo vršil meseca junija v Beogradu. Ministrstvo za socialno politiko že pripravlja program za ta kongres.

Aretirani madžarski uredniki. V Novem Sadu so spravili pod ključ urednika madžarskega lista „Del bacska“ na povelje vlade. Eden od teh urednikov je obtožen, ker je na surov način odklonil članek nekega sotrudnika, ki je pisal o rojstnem dnevu našega kralja. Razprava proti temu dva urednikoma bi se že imela vršiti, a jo je zabranil notranji minister iz bojazni pred izgredi. Uredniški prostori „Del bacske“ so od državnega pravdnštva zaprli.

Kdo ima največjo krivdo na svetovni vojni? — Iz Moskve prihajajo raznim listom poročila, da prof. Pokrovski, ki po nalogu sovjetske vlade pregleduje tajne spise caristične vladarje, sedaj trdi v „Pravdi“, da je najbolj podpihoval in hujškal k vojni sedanji francoski ministrski predsednik Poincare. Raziskovalec objavlja v podkrepitev te trditve objavljanje novih, zelo zanimivih dokumentov.

Kovinarji proti vojni. Na Dunaju se je vršil kongres zveze strokovno organiziranih kovinarjev v okrilju amsterdamske internacijonale. Zastopane so bile zveze 19 držav, med temi tudi Jugoslavije. Stavljal se je predlog o omejevanju municijske fabrikacije in pa o tem, da bi bilo na internacijonalnem strokovnem kongresu, ki se bo vršil čez nekaj mesecev v Rimu, potrebno zastopati načelo, da v slučaju kake vojne vsi strokovno organizirani delavci nastopijo složno proti njej. Ta predlog se je sprejel z vsemi glasovi proti glasu — jugoslovanskega delegata. Kar se tiče delavskih zastopnikov na konferenci v Genèvi, je zaključeno, da se ne popusti od sklepov amsterdamske internacijonale.

Anglija in Francija izdajata čez 15 milijard frankov za vojsko, pri tem se pa radi militarizma ena država obtegne ob drugo. Anglija graja francoski, Francija angleški militarizem. Sedaj so se pokazali vojni budgeti — angleski dobrih 10 in pol milijarde — francoski pa dobre 4 in pol milijarde frankov — in francoski patrijoti so zaglali strašen krik, češ, glejte jih, oni so proti naši vojski za svojo pa izdajejo trikrat več, kot mi za našo. — Francoski militaristi se skušajo opravičiti in uveljaviti s tem, da po celi državi razglašajo in razobešajo to vojno-budgetno razliko, pri tem pa seveda ne morejo vedeti, oziroma prav skrbno zamolčijo, da ima Anglija skoro tretjino sveta pod svojo oblastjo, Franci-

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Bros.

(63. nadaljevanje.)

Valerijine oči so se ji zdele kot da bi napovedovale hudo nesrečo, in če se je siloma spet zdramila iz svojih bolestin misli in skrbi, se je čutila tako zapušćeno, tako nesrečno, da bi bila najrajši ušla —

Kar zadonijo trobente, zimbale zažvenketajo, divja, bojovita godba preglasi šumenje in vrvenje neštnevilne množice.

Pod razsežnim obokom, podprtim z marmornatimi stebri, se odpro široka vrata, — in dva po dva, počasi in dostojanstveno, prikoračajo v areno gladiatorji s svojim orožjem v roki.

Štiristo jih je, sami ponosni, krepki možje, umerjenih udov, izsolani, izvežbani. Z dvignjeno glavo, ponosito korakajo enkrat po celi areni, kot bi hoteli dati gledalcem prilžnost, da si jih natančno ogledajo. Nato pa se ustavijo z vojaško točnostjo in se uredijo v vrste pred cesarjevimi tronom.

Za trenutek zavladala molk in pri-
čakovanje v množicah, nepremično ka-

kor kipi stoje borci v opoldanskem solncu —

Hipoma pa se zganejo, zavijtiho blesteče se orožje nad glavami, in vedno više, drzneje in polneje se dviga pretresujoća pesem, ki se zdi da združuje v sebi klic zmagovalstva in tožbo bolesti, — dolgo in brezupno slovo od sveta —:

„Ave, Caesar! Morituri te salutant!“

In zasujejo se na peti ter se postavijo ob zidu arene. Le izbrana četa zavzame častno mesto sredi borišča. — Izmed njih je najmanj vsak drugi obsojen v smrt —

Ti so najboljši Hipijevi učenci, bistrih oči, urnih rok, orjaški, silni, borili se bodo paroma in do smrti — in razume se, da ljudstvo ne bo prizaneslo tistemu, ki bo padel —

Hitreje so se Valeriji in Mariamni dvignile prsi in ostreje se zabistrole oči, ko sta pregledovali gladiatorske vrste in iskali dobro znano postavu — in obe sta čutili dvomljivo olajšavo, ko ga nista našli med borci. — Pa rimska gospa je trgala rob svoje vrhnje obleke in Mariamna je šepetala pretrgane molitve — sama ni vedela zakaj —

Eska še ne bo prišel kmalu na vrsto, zato čaka v ozadju in se skrbno pripravlja za nastop.

Igre bi naj otvorila borba med orjaškim nosorožcem šele pred kratkim pripeljanim v Rim, in libijskim tigrom, ki je bil občinstvu že znan, odkar je raztrgal nekaj kristjanov in zamorskega suznja. Le za slučaj, da bi se živali ne hotele spopasti ali da bi bile nevarne gledalcem, bi Hipija poklical svoje gladiatorje nad njije.

Medtem pa mirno čakajo na svojih prostorih odkoder lepo vidijo po celi areni. — četudi bi bilo morebiti zanje prijetneje in varneje, sedeti med občinstvom onstran pregraje. —

Leno pokima Vitelij. —

Znamenje je dano, igre se začnejo

V areno privleče veliko leseno uto na kolesih. Radovedno jo gleda občinstvo in suznji jo razbijejo s kladvi na kosce. V strahu za svoje življenje urno poberejo razmetane deske in z naglimi koraki zbežijo v varnost.

Pred vzradošćenimi očmi radovednega rimskega občinstva pa stoji ogromna okorna žival, — nosorožec, ki je bil že ves teden predmet živahnih razprav po celem Rimu.

Gledalci so izpočetka precej razočarani. Malo, malomarno ostane orjaška žival na svojem mestu. Ne brigajoč se za krike in vike, ki ga pozdravljajo, zarjaje silni potomec Nila svoj rogati gobec v pesek, kot da bi iskal hrane. Pri vsaki kretnji se premaknejo trde, kožnate plošče na njegovem mogočnem telesu. Vsa pozornost gledalcev je obrnjena na redkega velikanu in ničesar drugega ne vidijo v areni —

Sedaj se nosorožec zgane. Nemirno koplje s svojimi debelimi nogami, njegov kratki rep se naglo suče in gladiatorji, ki stojijo blizu njega, opazijo, da se mu njegove male oči svetijo kakor živo oglje —

Podolga, nizka, temna stvar leži sključena ob pregraji arene, kot da išče zavetja

Kakor vsa množica zre tudi Valerija z divjo razburjeno radovednostjo v areno, kaj bi bil vzrok orjakovega nemira. — Se le po daljšem iskanju spozna kratko glavo, žareče oči in prišasno, mačje gibčno truplo libijskega tigra.

(Dalje prihodnjik.)

ja je pa ostala, kakor je bila, s svojimi 39 milijoni prebivalcev. — Za vse druge pa, ki niso ne militaristični Angličani, ne Francozi, je pa vse to podloženo, kaže namreč, koliko iskrenosti, resnice in poštenja je v besedah evropskih ministrov, ki obetajo mir, — sporazum in gospodarsko obnovo.

Francoski izdatki za poljsko vojsko. Nekateri francoski listi naštevajo svoji vladi bremena, naložena francoskemu ljudstvu z izdatki za poljski militarizem. Opremila in sestavila se je Hallerova armada, kakor tudi vojska generala Żeligovskega, ogromne stroške nalaga vzdrževanje francoskih oficirjev na Poljskem, nabavljali se je tudi vojni material za Poljsko, medtem 327.000 pušk, 1394 topov, 230 zrakoplovov in nad 24.000 konj. Francoski budget narašča kar za milijarde frankov za poljski militarizem, ki služi francoski protiruski politiki. — K temu očitanju je treba priključiti še to, kar se čita po delavskih listih proti Poincaréjevi vladi. „International“ n. pr. piše: „Dol s Poincaréjem! Dol z vojno!“ — Drugič pa: „Poincaré, človek, ki je skupaj z Viljemom odgovoren za vojno, ki je uničila 20 milijonov ljudi je danes na vladi. Francija, ki jo je on uničil z vojno, pade v njegove krvave roke; po tej vojni, za katero je on stremel, si jo želel in jo zavlačeval! — Če se še v bodoče vrnete k vojni politiki, — se lahko pripravite, da izbruhne v Franciji državljanska vojna.“ — Torej je videti, da imperijalistična politika tudi v — Franciji med narodom nima nikake zaslombe.

Nova trgovska parobroda. Trgovska tvrdka bratje Matijević iz Dubrovnika je nedavno kupila na Angleškem dva novi trgovski ladji. Ti dve ladji že plovejo pod našo zastavo in se zoveta „Lokrum“ in „Dubrovnik“.

Cement iz Dalmacije se naklada in odvažja za Italijo in celo za Japonsko. Največ ladij gre iz vranjičke lu-

ke, iz Solita pa bo te dni odplul parnik „Persia“ natovorjen s cementom za Japan.

V Virovitici se snuje več industrijskih podjetij, kakor: velik paromlin, tovarna kartonaže, kuvertov, igrač i. t. d., v Bakru pa velika opekarna, katero bo denarno podprla tamošnja Hrvatska banka in posojilnica.

V Beogradu hočejo graditi l. 1922 3000 novih hiš. Naš beograjski dopisnik je izvedel na beograjskem mestnem uradu, da leži tam do 28. januarja nič manj nego 3000 prošenj za nove zgradbe. Tudi sedaj v sredi zime se vršijo gradbe naprej. Izpopolnjujejo namreč surove zgradbe od znotraj. Napeljavajo imajo umetno kurjavo in tako ti gradijo noč in dan. V vsaki ulici vidiš naložen stavbeni material, z avtomobili, konji, voli, mulami in osli prevažajo stavbeno gradivo. Maribor in Ljubljana se smeta skriti v tem oziru. Tu doli nikogar ne silijo, ampak vse hoče graditi.

Mežiška podružnica SPD priredi dne 4. februarja t. l., ob 20. uri, pri Stanglu na Fari pri Prevaljah svoj planinski ples v planinskih in narodnih nošah. Cisti prebitek je namenjen za stavbo nove planinske koče na Pegel. Železniške zveze z Mariborom jako ugodne.

Iz Ptujja.

Kdo je nizkotni ovaduh v Ptujju? Finančni minister dr. Kumanudi je v svoj narodne skupščine 25. januarja v svojem govoru povedal, da je dobil iz Ptujja poročilo, kako je dr. Korošec na nekem shodu SLS v Ptujju hujskal ljudi proti podpisovanju notranjega posojila in proti plačevanju davkov. — Ministru so naši poslanci zalučali v obraz: „Vaš špijoni in ovaduhi so Vas nalagali!“ In minister je molčal. Nas zanima, kdo je poslal beograjski vladi ovaduško poročilo. Kdo izdeluje poročila o shodih? Ali ne okrajno gla-

varstvo? In kdo je v Ptujju okrajni glavar ?

Ptujski list o umrlem papežu Benediktu XV. V zadnji številki je posvetil „Ptujski list“ uvodnik umrlemu papežu Benediktu XV. Pisec vrst pa si daie žalostno spričevalo nevednosti ali pa zlobnosti, ko niti po smrti velikega pokojnika ne neha pogrevati — nizkotnih očitkov, da je „Benediktovo srce tudi na papeškem prestolu utripalo v prvi vrsti za Italijane, za Jugoslavijo in jugoslovansko državo se ni mogel ogreti.“ In vendar je dvignil on edini glas proti podivjanemu fašizmu italijanske „zaveznice“, med tem ko gledajo to početje zapadne velesile mirno in brezbrizno. Napak italijanske diplomacije vendar ne bode rtohen pošten človek očital njegovi osebi. Vemo tudi, da je bil Sveti oče pripravljen vsem jugoslovanskim katolikom do voliti popolno slovansko bogoslužje. — Seveda ljudem, katerim je „vera privatna stvar“ je tudi papež le „šef klerikalizma v italijanskem Rimu, katerega bomo preganjali, dokler ga ne poženemo iz Jugoslavije.“ (Iz govora dr. Zeriava v „Jutru“ od 22. oktobra 1920.) Najboljši odgovor bo, da odpo- vsak katolik list, ki žali verska čuvstva katolika, kajti nam je papež vrhovni in vidni poglavar sv. Cerkve na zemlji.

Farizeji. Neko liberalno revše daje v „Ptujskem listu“ z dne 20. januarja lekcije našim somišljenikom v Središču, češ, da so priredili ples na dan Papeževe smrti, kakor da bi bili za njo vedeli. „Ptujski list“ poroča v uvozniku, da je dospela vest o papeževi smrti v ponedeljek. Če je vest v Ptuj šele v ponedeljek dospela, tudi v Središče ni mogla prej prispeti. — „Ptujski list“ je torej samega sebe obsodil.

Iz Maribora.

Za Sarhom—Skerjanc. Z žalostjo se je moral Sokol Scharch posloviti v

Mariboru od svojega veriženja. Srbska banka ga je odslavila. Zakaj? Sokol Scharch je zapravlil banki stotisočake. Uporabil jih je za svojo fašistovsko organizacijo. Napadal je s svojimi sodrugami mirne ljudi drugih strank, uprizarjal kravale na ulici, po gostinah, v kavarnah, na železnici. Z njimi so dirjali sokoličniki, železničari kakor n. pr. Vokač Joško, zlatinar Pust. Jakč i. dr. Vsi so živeli za „pare“ Srbske banke, za katero je gosp. Scharch trgoval les. Danes gledajo fašisti žalostnih, kislih obrazov. Gazda Scharch nima več „para“. Objokujemo vas, gg. pretepači in izzivalci! Sedaj je prevzel komando fašistov prožni mojster (!!) Skerjanc, bivši kandidat nemške stranke v Trstu pod firmo Johann Skerjanc. Dični Johann v dobi razjarjenih vinskih duhov rad razlaga, kako mu železniški pragi obilo nesejo. In v takih dobah, vince teče raz dobrotne Skerjančeve mize kar v curkih. Pravijo, da se ravnanstvo v Ljubljani že živo zanima za upravo Skerjančevih pragov. Res: človeška sreča je opoteča

Ljudska univerza. Jutri, v soboto dne 4. t. m., ob 8. uri predava gosp. prof. dr. Kovač o narodni pesmi.

Orlovski vestnik.

Knjigovodski tečaj. Dotičnim članom naših krščansko-socialnih organizacij, ki se žele tega tečaja udeležiti, javljam, da se tečaj prične v nedeljo, dne 5. t. m., ob pol 11. uri dopoldne pri šolskih sestrah, vhod Strošmajerjeva ulica 15, V. razred. Seboj je prinesli svinčnik in zvezek za beležke. — Barle.

Občni zbor ortiškega krožka v Mariboru se vrši v nedeljo, 5. februarja ob 10. uri predpoldne v telovadnici č. šolskih sester. Vabljeni so vsi, ki se zanimajo za orlovsko gibanje, posebno tudi članice netelovadkinje.

Dragocenost vsake hiše je lekarnarja Felleraprijetno dišeči „Elsafuid“, najboljšo sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje zop, zobnega mesa, ust, glave i. t. d. Močnejši in boljši kakor francosko žganje. 3 dvojinate steklenice ali 1 specijelno skup z zamotom in poštnino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stupica donja, Elsa trg 329, Hrovaško. 626 ce

Išče se par srednjetežkih konj. JUG, Aleksandrova cesta 71, Maribor. 4-4 39

Žepne ure precizijske in stenske popravljaja najsolidnejše tvrdka K. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica šte. 16. 10-30

UGODNO KUPITE:

1 žičnata žimnica (Drahteinsatz) K 432.—, 1 tridelna žimnica z afrik K 1400.—, vrvi za perilo 15, 20, 25, 30, 40 in 50 m dolge, plahte impregnirane za vozove 2-4 m široke in 3-6 m dolge i kvadratni meter K 200.—. Spodnje hlače, cajn hlače, srajce vseh vrst, modro platno, plavotisk, tkanina in mangin za postelje, namizne prte, hlačevino i. t. d. po tovarniških cenah v trgovini ALOJZIJ GNIUSEK, Maribor, Glavni trg šte. 6.

POZOR! Gotove obleke, površnike, zimsko perilo, posteljno perje, dežnike itd. se dobi najceneje pri 4-26

J. TRPIN Maribor, Glavni trg 17.

Širite naše liste!

Trapistovski SIR prvovrsten pri

Matija Lah-u Glavni trg 4, Maribor.

„KORANIT“

asbestni škrljavec, najboljšo sredstvo sedanjosti za pokrivanje streh in obloženj zidov. — Tovarna v Karlovcu (Hrvatska). Glavno zastopstvo za Slovenijo

Fran Hočevar, Moste p. Žirovnica, Gorenjsko.

Stavbeniki, podjetniki, pokrivaci in vsi, ki hočete imeti dobro pokrito streho, sigurno proti dežju, toči, snegu, požaru in viharju zahtevajte oferte. 5-5 24

DOBRO IN POCENI kupite edino pri tvrdki **Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.** Zimsko perilo, obleke, klobuke, črevlje, dežnike, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago. Najceneje! Solidno!

Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki razpisuje službo tajnika.

Ponudbe z navedbo dosedanje uporabe in zahtevka plače naj se vpošljejo najkasneje do 15. februarja 1922.

Ocarinjenje!

Vse v to stroko spadajoče posle izvršuje točno in kulantno od trgovcev ustanovljena

„ORIENT“ d. d. v Mariboru, Meljska cesta št. 12. Telefon št. 90 in njena podružnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27. 10-10 661

Kristal

tovarna brušenega stekla in ogledal. **MARIBOR, Vrbanova ulica št. 1.**

Brzjavaj: Kristal Maribor. Telefon št. 123.

Nova moderno urejena tvornica izdeluje zrcala raznih oblik in velikosti od najprostejših do najfinejših, ima na izbero kristalno steklo (brušeno) v poljubnih vzorcih za opremo pohištva, za napise tvrd in varnostno steklo za vrata; prevzema izdelavo vlaganja brušenega stekla po različnih vzorcih v medenino (mesing) za vrata i. t. d. Poškodovana zrcala se prevzamejo v popravilo.

Točna postrežba! Zmerne cene!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/L. — Telefon 311. — Brzjavaj: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost z Sveopčo Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.